

Suullisen kansanperinteen keruu oli laajalle levinnyt tapa edetä 1800-luvun Suomessa, kun haluttiin päästä lähelle suomalaisia juuria. Kalevala-epoksesta tuli tärkeä suomalaisuuden symboli.

Yksi Elias Lönnrotin tuttavista oli Josef Wilhelm Durchman, joka oli syntynyt lissä vuonna 1806. Hän oli tutustunut Lönnrotiin ollessaan Turussa opiskelijana ja toimitti myöhemmin tälle keräämäänsä perinneaineistoa. Aihetta kuvaa Hannu-Pekka Lappalainen artikkelissaan J.W. Durchman Lönnrotin avustajana. (Kalevalaseuran vuosikirja 57 / 1977, Tieteen matkamiehiä, ss. 58-79).

J. W. Durchman oli löytänyt edesmenneen isänsä Gustaf Durchmanin papereista myös kalevalakielisen muistorunon vuodelta 1797. Siinä kuvaillaan edeltäjänä toimineen Henrik Sundin pappistyötä:

(...)
Nyt on aika aiwottuna,
Määräpäivä päätettynä,
Koska terweys meneypi,
Woima kerran kehnoneepi,
Ett' on ruumis runneltuna,
Wiran reisussa rewitty,
Lapin kylmissä kylissä,
Waivan maassa matkustaissa,
Monen tuiskun tuntemassa,
Monen myrskyn myrnehissä
(...)

Durchman toimi pohjoisessa ensin Inarin seurakunnassa 10 vuotta ja siirtyi sitten Etelä-Pohjanmaan Ylistaron kautta Pirkanmaalle Ruoveden kirkkoherraksi. Lönnrot sai Durchmanilta apua sekä perinteen keruussa että virsikirjatyössä. Lönnrotin nimissä on suuri määrä virsiä nykyisessä Suomen ev. lut. kirkon virsikirjassa (70 kpl). Niistä on yhdeksän omia ja 61 suomennoksia.

Lappalainen kuvaa myös Durchmanien suvun piirissä esiin nostettua uutta tapaa antaa lapsille supisuomalaisia etunimiä (esim. Impi, Lahja, Liina, Väinö, Kauno jne.) Samaisesta nimiasiasta mainitsee myös Paavo Viljanen artikkelissaan Vanhan pappilan elämänmenoa. (Tampere, Tutkimuksia ja kuvauksia 1957).

Raija Mäkelä-Eskola